

Opiskelijaohjaajille suunnatun kirjallisen materiaalin käyttö opiskelijaohjauksen tukena yliopistosairaalassa

Sanna Mikkola, TtM, lehtori, Metropolia Ammattikorkeakoulu, terveyden osaamisalue, Turun yliopisto, hoitotieteen laitos, sanna.mikkola3@metropolia.fi

Toni Haapa, TtT, tutkimusylihoitaja, HUS Helsingin yliopistollinen sairaala, hoito- ja terveystieteiden tutkimuskeskus (NRC), toni.haapa@hus.fi

Leena Salminen, TtT, professori, Turun yliopisto, hoitotieteen laitos, leena.kaarina.salminen@utu.fi

VERTAISARVIOITU
KOLLEGIALT GRANSKAD
PEER-REVIEWED
www.tsv.fi/tunnus

Mikkola S, Haapa T & Salminen L. 2019. Opiskelijaohjaajille suunnatun kirjallisen materiaalin käyttö opiskelijaohjauksen tukena yliopistosairaalassa. *Tutkiva Hoitotyö* 17(4), 14–21.

Tiivistelmä

Opiskelijaohjaajille suunnatun kirjallisen materiaalin käyttö opiskelijaohjauksen tukena yliopistosairaalassa

Tutkimuksen tarkoitus: Tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata opiskelijaohjaajille suunnatun kirjallisen materiaalin käyttöä opiskelijaohjauksen tukena yliopistosairaalassa ja kuvata hyvän kirjallisen materiaalin keskeiset tunnusmerkit. Kirjallisella materiaalilla tarkoitetaan opiskelijaohjauksen tueksi tarkoitettua käsikirjaa.

Aineisto ja menetelmät: Kuvaileva poikkileikkaustutkimus toteutettiin kokonaistutkimuksena yhden suomalaisen yliopistosairaalan kaikissa opiskelijaohjausta toteuttavissa yksiköissä (N=372). Aineisto kerättiin kesällä 2016 sähköisellä kyselyllä ja analysoitiin määrällisesti sekä laadullisesti. Vastausprosentti oli 55.

Tulokset: Kirjallinen materiaali oli otettu käyttöön suurimmassa osassa tutkimukseen osallistuneista yksiköistä, mutta se ei ollut päivittäisessä käytössä. Kirjallista materiaalia käytettiin pääasiassa kuukausittain ja yleisimmin opiskelijaohjauksen tukena sekä opiskelijan perehdytyksen muistilistana. Kirjallisen materiaalin käyttöä edisti pyrkimys parantaa ohjauksen laatua ja estävänä tekijänä puolestaan pidettiin kiirettä yksikössä. Hyvän kirjallisen materiaalin keskeiset tunnusmerkit olivat ajantasaisuus ja sisällön monipuolisuus.

Päätelmät: Opiskelijaohjauksen tueksi tarkoitettua kirjallista materiaalia pidetään tärkeänä ohjauksen apuvälineenä. Kirjallisen materiaalin tulee olla helposti ja nopeasti saatavilla, jotta se soveltuu kiireisissä yksiköissä toimivien opiskelijaohjaajien käyttöön. Tuloksia voidaan hyödyntää kehitettäessä kirjallista materiaalia ja terveysalan opiskelijoiden ohjausta kliinisissä oppimisympäristöissä.

Asiasanat: kirjallinen materiaali, kysely, opiskelija, opiskelijaohjaaja, opiskelijaohjaus

Abstract

Use of written material to support preceptorship in a university hospital

Sanna Mikkola, MNsc, Toni Haapa, PhD, Leena Salminen, PhD

Aim: The aim of the study was to describe the use of written material to support preceptorship in a university hospital and to describe the main characteristics of a good written material. In this study written material means a preceptor handbook.

Data and methods: A cross-sectional descriptive survey was carried out as a population study in all units providing preceptorship in one Finnish hospital district (N=372). The data was collected in the summer of 2016 by an online questionnaire and it was analyzed quantitatively and qualitatively. Response rate was 55.

Results: Written material was introduced in most of the units providing preceptorship, but it wasn't used on a daily basis. Written material was mainly used monthly and it was mainly used for purposes such as supporting the staff in carrying out preceptorship and orientating the students into clinical practice. The use of written material was promoted by the effort to improve the quality of preceptorship and hurry at the ward was a barrier. The main characteristics of a good written material were timeliness and diverse content.

Conclusions: Written material supporting preceptorship is considered as an important tool. Written material should be easily and quickly available to be used by preceptors in busy departments. The results can be utilized in the development of written material, as well as in the development of preceptorship in clinical placements.

Keywords: written material, survey, student, preceptor, preceptorship

Terveysalan koulutuksessa ohjatun harjoittelun osuus on sekä laajuudeltaan että opiskelijoiden osaamisen kehittymisen kannalta merkittävä. Hoitotyön koulutuksessa sen pitäisi olla vähintään puolet ammattiopinnoista (Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/55/EU), mutta Suomessa se on noin 35–40 prosenttia koulutuksen kestosta (Saarikoski ym. 2009). Ammatillisissa oppilaitoksissa annettavaan terveysalan ammatilliseen peruskoulutukseen (lähihoitajakoulutus) kuuluu työpaikalla järjestettävää koulutusta koulutus- tai oppisopimuksella (Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017), mutta sen määrästä ei ole selkeää ohjetta. Suomessa on laadittu erilaisia terveysalan koulutuksen ohjattua harjoittelua koskevia suosituksia (Heinonen 2003, Opiskelijaohjauksen laatusuositukset 2017), joiden tavoitteena on taata opiskelijalle turvallinen ja laadukas harjoittelu, sekä kehittää yhteneväisiä ja näyttöön perustuvia ohjaukseen käytänteitä sosiaali- ja terveydenhuollon organisaatioissa.

TUTKIMUKSEN LÄHTÖKOHDAT

Opiskelijaohjaajien rooli ja ohjausosaaminen

Opiskelijaohjaajalla on paljon ohjaus- ja opettamisvastuuta (Tuomikoski 2019). Ohjaajien suhtautuminen opiskelijoihin ja ohjaamiseen on yleisesti myönteistä (Hilli & Melander 2015a) ja he ovat motivoituneita ohjaajina toimimiseen (Kälkäjä ym. 2016). Opiskelijaohjaajan roolissa korostuvat opiskelijan opastaminen, opettaminen, palautteen antaminen ja arviointi (Jokelainen ym. 2013a). Osalla ohjaajista ei kuitenkaan ole ohjaamiseen vaadittavaa osaamista (Broadbent ym. 2014, Tuomikoski 2019) tai he kokevat olevansa huonosti valmistautuneita toimimaan ohjaajan roolissa (McClure & Black 2013, Fulvio ym. 2015).

Mitä tutkimusaiheesta jo aikaisemmin tiedetään?

- Opiskelijaohjaajilla on keskeinen rooli opiskelijan ohjatussa harjoittelussa, mutta heidän ohjausosaamisensa on todettu olevan vaihtelevaa.
- Opiskelijaohjaajat kokevat ohjaustehtävän usein haastavana ja kuormittavana.
- Opiskelijaohjauksen tueksi on tuotettu käsikirjoja ja kirjallista materiaalia, mutta niiden merkitystä opiskelijaohjauksen tukena ei ole juurikaan tutkittu.

Mitä uutta tietoa tutkimus tuottaa?

- Opiskelijaohjaajille suunnattu kirjallinen materiaali ei ole päivittäisessä käytössä opiskelijaohjauksen tukena.
- Opiskelijaohjaajat käyttävät kirjallista materiaalia ohjauksensa tukena, tukiessaan opiskelijoita ja erilaisissa opiskelijaohjauksen ongelmatilanteissa.
- Kirjallisen materiaalin käyttöä edistää pyrkimys opiskelijaohjauksen laadun ja opiskelijaohjaajien ohjaustaitojen kehittämiseen, mutta käyttöä estää materiaalin teoreettisuus ja heikko saatavuus.
- Hyvä kirjallinen materiaali on ajantasainen, käytännönläheinen ja huomioi erilaiset käyttäjät ja käyttötarpeet.

Miten tutkimustietoa voidaan hyödyntää hoitotyön käytännön, koulutuksen ja johtamisen kehittämisessä?

- Suunniteltaessa ja kehitettäessä kirjallista materiaalia opiskelijaohjauksen tueksi on tärkeä huomioida, että se täyttää hyvän kirjallisen materiaalin tunnusmerkit.
- Opiskelijaohjaajakoulutuksen yhteydessä ohjaajia tulee kannustaa oman opiskelijaohjausosaamisensa kehittämiseen itseopiskelumateriaalin avulla.
- Hoitotyön johtajien tulee varmistaa, että opiskelijaohjausta tukeva kirjallinen materiaali otetaan käyttöön opiskelijaohjausta toteuttavissa yksiköissä ja, että materiaali on ohjaajien saatavilla.

Opiskelijaohjaajien kokemat haasteet ohjaustyössä

Opiskelijaohjaajat kokevat rooliristiriitää tasapainoillessaan potilashoidon ja ohjauksen välissä (Chang ym. 2015) ja kokevat, että ohjaus ei ole niin hyvää kuin he haluaisivat sen olevan (Jokelainen ym. 2013b). Ohjaustyön keskeinen haaste on ohjaukseen käytettävissä olevan ajan puute (Broadbent ym. 2014) ja se aiheuttaakin ohjaajille ylimääräistä stressiä (Jokelainen ym. 2013a). Riittä-

mättömät resurssit (Kamolo ym. 2017) ja useat samanaikaisesti ohjatussa harjoittelussa olevat opiskelijat (Hilli & Melander 2015a) aiheuttavat opiskelijaohjaukseen omat haasteensa. Ohjauksen aiheuttamaa työmäärän kasvua ei välttämättä pystytä huomioimaan yksikön työnjaossa (Henderson & Eaton 2013). Lisäksi ohjaajat kokevat, että he eivät saa ohjaustyöstään palautetta (Andrews & Ford 2013), arvostusta ja tunnustusta (Henderson & Eaton 2013). Opiskelijaoh-

Mikkola S., Haapa T., Salmi L. 2019. Opiskelijaohjaajille suunnatun kirjallisen materiaalin käyttö opiskelijaohjauksen tukena yliopistosairaalassa. Tutkiva Hoitotyö 17(4), 14–21.

jauskoulutuksen puuttuminen on myös koettu yhdeksi ohjaustyön haasteeksi (Chang ym. 2015).

Opiskelijaohjaajien tukeminen ohjaustyössä

Hyvin toteutettu opiskelijaohjaus edellyttää opiskelijaohjaajan ammatillisen osaamisen varmistamista (Jokelainen ym. 2011). Ohjaajana toimiminen vaatii tehtävään valmistavan ohjaajakoulutuksen (Fulvio ym. 2015) ja sen tulisi olla pakollista kaikille opiskelijaohjaajana toimiville (Jokelainen ym. 2013a). Ohjaajakoulutus luo perustan ohjausosaamiselle (Tuomikoski 2019) ja onkin havaittu, että ilman koulutusta ohjaaminen perustuu lähinnä yrityksen ja erehdyksen menetelmään (Luhanga ym. 2010). Ohjaajakoulutus auttaa ohjaajaa suunnittelemaan ohjausta opiskelijan tavoitteiden perusteella, jolloin ohjaus ei perustu yksin harjoitteluyksikön hoitotyön käytänteisiin tai prosesseihin (Fulvio ym. 2015). Ohjaajakoulutuksen keskeistä sisältöä tulisi olla palautteen antaminen ja arviointi, jotka tyypillisesti on koettu vaikeiksi (Hilli & Melender 2015a, Immonen ym. 2019, Tuomikoski 2019), mutta tärkeiksi opiskelijaohjauksen osiksi (Luhanga ym. 2010). Lisäksi koulutuksen tulisi olla käytännönläheistä ja keskittyä esimerkiksi kommunikaatiotaitoihin (Chang ym. 2015), opiskelijoiden koulutusohjelmien sisältöön (McClure & Black 2013) ja ongelmatilanteissa toimimiseen (Luhanga ym. 2010). Koulutuksen lisäksi ohjaajien yhteiset verkostot (Andrews & Ford 2013) ja kollegoiden ohjausosaamisen hyödyntäminen (Kälkäjä ym. 2016) ovat merkittäviä opiskelijaohjausta tukevia tekijöitä. Hoitotyön kliinisten opettajien läsnäolo yksiköissä ja tuki opiskelijaohjaajille koetaan myös keskeisenä opiskelijaohjausta tukevana tekijänä (Jokelainen ym. 2013b).

Opiskelijaohjaajille suunnatun kirjallisen materiaalin on todettu toimivan nopeana tietolähteenä ja helpottavan ohjaustyötä (Staykova ym. 2013). Itsenäisesti käytettävän käsikirjan on todettu lisäävän ohjausosaamista ja olevan tehokasta ja joustavaa (Riley-Doucet 2008), mutta sen käyttäminen vaatii aikaa ja halua hyödyntää tarjolla olevaa materiaalia (McClure & Black 2013).

Aikaisempien tutkimustulosten mukaan opiskelijaohjaajilla on mer-

kittävä rooli opiskelijan harjoittelussa, joskin he kokevat tehtävässään erilaisia haasteita ja heidän osaamisensa on vaihtelevaa (Jokelainen ym. 2013b, Broadbent ym. 2014, Tuomikoski 2019). Näin ollen ohjaajien ohjaustyön tukeminen on tärkeää (Kamolol ym. 2017). Opiskelijaohjaajille suunnatun kirjallisen materiaalin merkitystä ohjaustyön tukena ei ole juurikaan tutkittu. Tässä tutkimuksessa kirjallisella materiaalilla tarkoitetaan tutkimuksen kohteena olleen yliopistosairaalan opiskelijaohjauksen käsikirjaa. Käsikirja sisältää kattavasti tutkimusnäyttöä esimerkiksi oppimista edistävistä oppimisympäristöistä, oppimisesta, ohjaamisesta sekä opiskelijaohjauksen käytännön näkökohdista.

TUTKIMUKSEN TARKOITUS, TUTKIMUSKYSYMYKSET JA TAVOITE

Tämän tutkimuksen tarkoituksena oli kuvata opiskelijaohjaajille suunnatun kirjallisen materiaalin käyttöä opiskelijaohjauksen tukena yliopistosairaalassa ja kuvata hyvän kirjallisen materiaalin keskeiset tunnusmerkit.

Tutkimuskysymykset:

1. Miten kirjallinen materiaali on otettu käyttöön?
2. Miten kirjallista materiaalia käytetään?
3. Mitkä ovat kirjallisen materiaalin käyttöä edistävät ja estävät tekijät?
4. Mitkä ovat hyvän kirjallisen materiaalin keskeiset tunnusmerkit?

Tutkimuksen tavoitteena oli tuottaa tietoa, jota voidaan hyödyntää opiskelijaohjaajille suunnatun kirjallisen materiaalin kehittämisessä, käyttöönnotossa ja käytön edistämisessä. Viime kädessä tutkimuksen tavoitteena oli parantaa opiskelijaohjaajien mahdollisuuksia kehittää omaa ohjausosaamistaan kirjallisen materiaalin avulla ja näin edistää laadukasta opiskelijaohjausta.

AINEISTO JA MENETELMÄT

Tutkimus toteutettiin kuvailevana poikileikkaustutkimuksena.

Kohderyhmä ja aineistonkeruu

Tutkimus kohdistettiin yhden yliopistosairaalan kaikkiin opiskelijaohjausta toteuttaviin yksiköihin (N=372), sillä tavoitteena oli tuottaa tietoa siitä, miten laajasti opiskelijaohjaajille suunnattu kir-

jallinen materiaali oli käytössä kyseisessä yliopistosairaalassa. Osastonhoitajat ja opiskelijavastaavat valittiin edustamaan opiskelijaohjausta toteuttavia yksiköitä, koska kyseisillä kohderyhmillä oli työtöhtäviinsä perustuen kokonaisnäkemys yksikkönsä opiskelijaohjaustoiminnasta.

Tutkimusaineisto kerättiin Webropol-sähköpostikyselyllä kesän 2016 aikana. Internetpohjaiseen kyselyyn päädyttiin, koska tutkimusorganisaatiossa oli käytettävissä valmiit sähköpostilistat. Näiden listojen avulla tutkimusorganisaation opiskelijaohjauksen asiantuntijaryhmän jäsenet lähettivät kyselyn saatekirjeen, tutkimustiedotteen sekä kyselyn vastauslinkin kaikkien opiskelijaohjausta toteuttavien yksiköiden osastonhoitajille, jotka vastasivat kyselyyn itse tai antoivat vastausvastuun yksikkönsä opiskelija-vastaavalle. Kustakin yksiköstä kerättiin yksi vastaus. Aineistonkeruu ajoittui osittain kesälomakauteen, jonka vuoksi yksiköihin lähetettiin yhteensä kolme muistutusviestiä kyselyyn vastaamisesta (Polit & Beck 2018).

Kyselylomake

Kyselylomake kehitettiin tutkimusorganisaatiossa käytössä olevan kirjallisen materiaalin ja kirjallisuuskatsauksen pohjalta. Kyselyn kehittämisessä hyödynnettiin myös tutkimusorganisaation hoitotyön kliinisten opettajien asiantuntemusta. Kyselylomake esiteltiin ennen aineiston keräämistä (Parahoo 2014) tutkimusorganisaation opiskelijaohjausta toteuttavien yksiköiden osastonhoitajilla (n=2) ja opiskelijavastaavilla (n=2). Esitestauksen perusteella joitakin kyselyn kysymyksiä tarkennettiin ja siksi esitestausvastauksia ei otettu mukaan tutkimukseen (Grove ym. 2013).

Kyselylomakkeessa oli yhteensä 30 kysymystä, mutta tässä artikkelissa raportoidaan vain 17 kysymyksen tulokset. Kyselylomakkeen kysymykset koostuivat strukturoiduista, puolistrukturoiduista ja avoimista kysymyksistä, sekä neliportaisista Likert-asteikkolisista väittämistä (täysin samaa mieltä, melko samaa mieltä, melko eri mieltä, täysin eri mieltä). Puolistrukturoitujen kysymysten avoimilla vastausosuuksilla sekä avoimilla kysymyksillä syvennettiin tietoa kirjallisen materiaalin käyttämisestä yksiköissä. Kyselylomakkeen alkuosassa oli vastausohjeet sekä vastaajien taustaa

Taulukko 1. Kyselylomakkeen sisältö ja rakenne.

Osa-alueet Kysymysten sisältö	Kysymysten määrä	Kysymystyyppit ja vastausasteikot
Taustakysymykset – työtehtävä – työkokemus – vuotuiset opiskelijamäärät – opiskelijaohjauksen kehittäminen yksikössä – opiskelijaohjauksen tärkeys yksikössä	5	Strukturoidut kysymykset, 4-portainen ja dikotominen asteikko
Kirjallisen materiaalin käyttöönotto yksiköissä – käyttöönotto (oliko hankittu yksiköön) – käyttöversiot – saatavuus – tiedottaminen – tietoisuus – käyttö osana opiskelijaohjausta	6	Puolistrukturoidut kysymykset, 4-portainen asteikko
Kirjallisen materiaalin käyttäminen yksiköissä – käyttöfrekvenssi – käyttötilanteet – käyttöä edistävät tekijät – käyttöä estävät tekijät – kehittämis ehdotukset – hyvän materiaalin tunnusmerkit	6	Strukturoidut, puolistrukturoidut ja avoimet kysymykset, 4-portainen asteikko

kuvaavia kysymyksiä (n=5). Taustatietokysymyksillä haluttiin kuvata kohde-ryhmän asiantuntemusta opiskelijaohjauksessa, sekä kuvata taustatekijöiden yhteyttä kirjallisen materiaalin käyttöön-ottoon ja käyttöön. Kirjallista materiaalia koskevat kysymykset oli jaettu kahteen osa-alueeseen: kirjallisen materiaalin käyttöönottoon (n=6) sekä käyttöön (n=6) liittyviin kysymyksiin. (Taulukko 1.)

Aineiston analyysi

Aineisto analysoitiin tilastollisesti ja sisällön analyysillä. Määrällinen aineisto (n=205) analysoitiin kahdessa osassa. Ensin laskettiin frekvenssit ja prosentit kirjallisen materiaalin käyttöön-oton osalta. Tämän jälkeen aineiston analyysissä huomioitiin ainoastaan vastaajat (n=192), joiden yksiköissä opiskelijaohjaajille suunnattu kirjallinen materiaali oli otettu käyttöön. Aineiston tilastollinen kuvaileva tarkastelu ja ristiintaulukointi tehtiin SPSS Statistics 24.0 -ohjelmalla. Aineisto sisälsi enimmäkseen luokittelevia muuttujia, joka rajoitti aineiston analyysin kuvailevaan tilastotieteeseen. Ristiintaulukoinnin avulla tarkasteltiin taustamuuttujien yhteyttä kirjallisen materiaalin käyttöön-ottoon ja käyttämi- seen. Tilastollisen merkitsevyyden rajana oli $p \geq 0,05$ (Grove ym. 2013).

Laadullinen aineisto (puolistruktu- roitujen kysymysten avoimet vastaus-

osuudet ja avoimien kysymysten vasta- ukset n=184) analysoitiin induktiivisella sisällön analyysillä. Vastausten määrä vaihteli suuresti, 4–55 vastausta kysy- mystä kohden, jonka vuoksi vastauksia tarkasteltiin yhtenä kokonaisuutena. Aineisto koodattiin lukemalla vastauk- set läpi useaan kertaan ja alleviivamalla tutkimustehtävien kannalta oleelliset ajatuskokonaisuudet. Tämän jälkeen ajatuskokonaisuudet pelkistettiin ja ne koottiin erilliseen tekstitiedostoon. Pelkistystä ryhmiteltiin niistä nouse- vien keskeisten aiheiden mukaisesti yhdistämällä ne ensin alakategorioiksi ja lopuksi muodostamalla laajempia yläkategorioita. (Vaismoraldit ym. 2013.) Kategoriat nimettiin siten, että ne kuva- vat niiden sisältöä (Graneheim ym. 2017). (Taulukko 2).

Taulukko 2. Esimerkki sisällön analyysin etenemisestä.

Pelkistetty ilmaisu	Alakategoria	Yläkategoria
"käsikirja on hieman hankala lukea" "rakenne voisi olla tarkennettu"	helppolukuisuus	käytännölläisyys
"muutama konkreettinen hyvä esimerkki ja ratkaisut niihin" "tahtoisin että kirjasta olisi konkreettista hyötyä, eikä niin paljon teoriaa"	vinkkejä ja esimerkkejä opiskelijaohjaukseen	

TULOKSET

Vastaajien taustatiedot ja opiskelijaohjaus yksikössä

Kyselyyn vastasi yhteensä 205 opiskelijaohjausta toteuttavien yksiköiden osastonhoitajaa tai opiskelijavastaavaa (vastausprosentti 55). Kyselyn vastaajista 62 prosenttia (n=127) oli yksiköiden opiskelijavastaavia ja 38 prosenttia (n=78) osastonhoitajia. Vajaalla puolella vastaajista (45%, n=93) työkokemusta oli yli kymmenen vuotta. Vajaassa puolessa (47%, n=96) yksiköistä vuotuiset opiskelijamäärä olivat alle kymmenen opiskelijaa vuodessa. Lähes kaikkien (98%, n=200) mielestä yksikössä oli kiinnitetty huomiota opiskelijaohjauksen kehittämiseen ja useimmat (97%, n=198) olivat sitä mieltä, että opiskelijaohjaus on tärkeä osa yksikön toimintaa.

Kirjallisen materiaalin käyttöön-otto

Kirjallinen materiaali oli otettu käyttöön suurimmassa osassa kyselyyn vastanneista (94%, n=192) yksiköistä. Kirjallinen materiaali oli saatavilla useimmin sekä paperisena että sähköisenä versiona (59%, n=113) ja muuten joko paperisena versiona (31%, n=59) tai sähköisenä versiona (10%, n=20). Materiaalin koettiin olevan helposti saatavilla (95%, n=183). Lähes kaikkien yksiköiden (97%, n=186) näkemyksen mukaan henkilökuntaa oli tiedotettu kirjallisesta materiaalista. Osastonhoitajien mielestä henkilökuntaa oli tiedotettu yksiköissä paremmin kuin opiskelijavastavien mielestä ($p=0,035$). Suurin osa vastaajista (92%, n=176) oli sitä mieltä, että yksikön henkilökunta oli tietoinen kirjallisesta materiaalista. Kolmasosa vastaajista (34%, n=65) kuitenkin koki, ettei kirjallista materiaalia käytetä yksiköissä osana opiskelijaohjausta. Osastonhoitajien arvon mukaan kirjallinen

materiaali oli enemmän käytössä kuin opiskelijavastaavien ($p=0,013$).

Kirjallisen materiaalin käyttäminen yksikössä

Kirjallista materiaalia käytettiin yksikössä tyypillisesti kuukausittain (43%, $n=83$) tai joitakin kertoja vuodessa (42%, $n=80$). Kirjallisen materiaalin käyttötilanteista yleisimpiä olivat henkilökunnan tukeminen opiskelijaohjauksen toteutuksessa (68%, $n=131$), sekä kirjallisen materiaalin käyttö muistilistana perehdytettäessä opiskelijoita yksikön käytänteisiin (61%, $n=118$) ja erilaisissa opiskelijaohjauksen ongelmatilanteissa (55%, $n=106$). (Taulukko 3.)

Kirjallisen materiaalin käyttöä edistävät ja estävät tekijät

Useimmin mainitut kirjallisen materiaalin käyttöä edistävät tekijät olivat pyrkimys parantaa ohjauksen laatua (73%, $n=141$) ja tarve kehittää ohjaustaitoja (62%, $n=119$). Lisäksi käyttöä edisti motivoitunut henkilökunta (55%, $n=106$). Useimmin mainitut kirjallisen materiaalin käyttöä estävät tekijät olivat kiire yksiköissä (52%, $n=99$) ja materiaalin huono tunnettavuus (47%, $n=91$). (Taulukko 3.)

Avoimien kysymysten vastausten perusteella käytön esteenä pidettiin myös *aikaisempaa opiskelijaohjauskemusta*, jolloin kirjallista materiaalia ei koettu enää tarpeelliseksi opiskelijaohjauksen apuvälineeksi. Kirjallisen materiaalin *teoreettisuus* ja se, ettei sisällössä oltu huomioitu *käyttäjien erilaisuutta*, kuten eri ammattiryhmiä tai yksiköiden erilaisia luonteita, koettiin käyttöä estäväksi tekijöiksi. Käytön esteeksi mainittiin myös kirjallisen materiaalin *tuntemattomuus, vaikea saatavuus tai opiskelijaohjauksen rajalliset resurssit*.

Hyvän kirjallisen materiaalin keskeiset tunnusmerkit

Kirjallisen materiaalin useimmin mainitut kehittämissuhteet liittyivät luetavuuden parantamiseen (32%, $n=61$) ja siihen, että materiaalin tulisi vastata paremmin opiskelijaohjauksen tarpeita (22%, $n=42$).

Hyvän kirjallisen materiaalin keskeisinä tunnusmerkkeinä kuvattiin tiedon ajantasaisuus, sisällön monipuolisuus, käytännönläheisyys, tunnettavuus ja

Taulukko 3. Opiskelijaohjaajille suunnatun kirjallisen materiaalin käyttötilanteet sekä käyttöä edistävät ja estävät tekijät.

Opiskelijaohjausmateriaalin käyttötilanne*	n	%
Henkilökunnan tukeminen opiskelijaohjauksessa	131	68
Perehdytyksen muistilistana	118	61
Opiskelijaohjauksen ongelmatilanteissa	106	55
Tuettaessa erilaisia oppijoita	106	55
Osaamisen arvioinnissa	95	49
Etsittäessä tietoa ohjaussuhteesta	94	49
Etsittäessä tietoa eri toimijoiden rooleista	94	49
Palautetta annettaessa	92	48
Etsittäessä tietoa ohjaus- ja opetusmenetelmistä	85	44
Etsittäessä tietoa toimintaohjeista	75	39
Opiskelijamyönteisen yksikön kehittäminen	73	38
Tukena keskusteluissa opiskelijan kanssa	71	37
Oppimistavoitteiden määrittelyssä	68	35
Etsittäessä tietoa harjoittelun laskutuksesta	60	31
Etsittäessä tietoa harjoittelun periaatteista	53	28
Etsittäessä tietoa opiskelijalähtöisestä oppimisympäristöstä	48	25
Etsittäessä tietoa oppimistyyleistä	47	24
Etsittäessä tutkittua tietoa opiskelijaohjauksesta	35	18
Etsittäessä tietoa harjoittelusopimuksista	34	18
Opiskelijaohjauksen resurssien suunnittelu	26	14
Etsittäessä tietoa yksiköiden ja oppilaitosten yhteistyöstä	22	11
Arvioitaessa ohjaajien ohjausosaamista	12	6
Etsittäessä tietoa koulutusohjelmien sisällöstä	10	5
Muut	9	5
YHTEENSÄ	1564	

Kirjallisen materiaalin käyttöä edistävät ja estävät tekijät*	n	%
Edistävät tekijät		
Pyrkimys parantaa ohjauksen laatua	141	73
Ohjaustaitojen kehittäminen	119	62
Motivoitunut henkilökunta	106	55
Halu käyttää tutkittua tietoa	87	45
Esimieheltä saatu kannustus	63	33
Muut	7	4
YHTEENSÄ	523	
Estävät tekijät		
Kiire	99	52
Huono tunnettavuus	91	47
Kollegat eivät käytä	21	11
Esimies ei kannusta	13	10
Vaikeasti saatavilla	11	6
Ei tarvita	6	3
Ei vastaa tarpeita	5	3
Muut	58	30
YHTEENSÄ	304	

*vastaajat ($n=192$) saivat valita useamman vastausvaihtoehdon

saatavuus. Hyvän kirjallisen materiaalin sisältämän tiedon tulee olla *ajantasaista*, jolloin sitä tulee päivittää säännöllisesti, jotta sitä voidaan käyttää osana opiskelijaohjausta. Hyvää kirjallista materiaalia ilmentää sen *sisällön monipuolisuus*, jolloin siinä on huomioitu erilaiset käyttäjäryhmät ja käyttäjäryhmät. Tämä on tärkeää, koska opiskelijaohjausta toteuttavat yksiköt ovat luonteeltaan erilaisia. Kirjallisen materiaalin käyttäjät työskentelevät eri työtehtävissä ja näin ollen myös ohjaavat eri terveysalan ammattiryhmien opiskelijoita. Lisäksi

kansainvälisten opiskelijoiden ohjauksen erityispiirteet on hyvä olla esillä kirjallisen materiaalin sisällössä. *Käytännönläheisyys* on suuri merkitys hyvän kirjallisen materiaalin sisällössä. Tämä tarkoittaa sitä, että materiaalin tulee antaa vinkkejä ja esimerkkejä opiskelijaohjaukseen ja lisäksi sen tulee olla helpoluista. Tärkeää on myös kirjallisen materiaalin *tunnettavuuden* edistäminen tiedottamalla ja kouluttamalla, jotta käyttäjät tuntevat materiaalin ja sen käyttömahdollisuudet. Kirjallisen materiaalin tulee olla helposti *saatavilla*, jonka vuoksi

Taulukko 4. Hyvän, opiskelijaohjaajille suunnatun, kirjallisen materiaalin tunnusmerkit.

Yläkategoriat	Alakategoriat
Tiedon ajantasaisuus	kirjallisen materiaalin säännöllinen päivittäminen
Sisällön monipuolisuus	erilaisten käyttöympäristöjen huomioiminen
	erilaisten käyttäjäryhmien huomioiminen
	kansainvälisten opiskelijoiden ohjauksen erityispiirteiden huomioiminen
Käytännönläheisyys	vinkejä ja esimerkkejä opiskelijaohjaukseen
	helppolukuisuus
Tunnettavuus	kirjallisen materiaalin tunnettavuuden edistäminen tiedottamalla
	kirjallisen materiaalin tunnettavuuden edistäminen kouluttamalla
Saatavuus	kirjallisen materiaalin erilaisten käyttöversioiden kehittäminen

kirjallisen materiaalin erilaisia käyttöversiota tulee kehittää (Taulukko 4).

POHDINTA

Tulosten tarkastelu

Tämän tutkimuksen tulokset osoittavat, että kaikki opiskelijaohjausta toteuttavat yksiköt eivät olleet ottaneet opiskelijaohjaajille suunnattua kirjallista materiaalia käyttöön opiskelijaohjauksen tueksi. Toiseksi, vaikka kirjallinen materiaali oli otettu käyttöön ja siitä oltiin tietoisia, niin sitä ei käytetty kovin aktiivisesti tämän tutkimuksen perusteella. Tutkimustulos on yhteneväinen Luhangan ym. (2010) tutkimuksen kanssa. Koska tiedetään, että joustavien opetusmenetelmien käyttäminen edellyttää oppijalta kykyä itseohjautuvuuteen (Fujino-Ovama ym. 2016), on opiskelijaohjaajien itseohjautuvuutta tuettava aktiivisesti, jotta tutkimusnäyttöön perustuva kirjallinen materiaali tulee osaksi opiskelijaohjauskäytänteitä. Tässä kirjallisesta materiaalista tiedottaminen ja sen käyttömahdollisuuksista kouluttaminen, ovat avainasemassa.

Tämän tutkimuksen mukaan kirjallisen materiaalin käyttöä edisti muun muassa se, että yksiköiden tavoitteena oli parantaa opiskelijaohjauksen laatua. Tukemalla yksiköistä ja ohjaajista lähtevää kiinnostusta opiskelijaohjauksen kehittämiseen, voidaan organisaatioissa lisätä kirjallisen materiaalin ja sitä kautta tutkitun tiedon käyttöä osana opiskelijaohjausta.

Terveysalan ammattilaisilla on vastuu oman osaamisensa ylläpitämisestä, mutta täydennyskoulutuksiin pääseminen voi olla vaikeaa (Sinclair ym. 2016). Tämän tutkimuksen mukaan kirjallista materiaalia käytettiin pyrittäessä omien ohjaustaitojen kehittämiseen. Näin ollen kirjallinen materiaali voidaan mieltää vaihtoehtoiseksi tavaksi pitää yllä opiskelijaohjaustaitoja ajasta ja paikasta riippumatta. Toisaalta, aikaisempien yksittäisten tutkimusten perusteella näyttö kirjallisen materiaalin vaikuttavuudesta opiskelijaohjaajien ohjaustaitoihin ja opiskelijoiden oppimistuloksiin on kuitenkin puutteellista (Riley-Doucet 2008, Staykova ym. 2013).

Tässä tutkimuksessa tunnistettiin useita kirjallisen materiaalin käyttöä estäviä seikkoja, kuten kiire, joka mainittiin käytön esteeksi useasti. Tätä tietoa voidaan hyödyntää edistettäessä kirjallisen materiaalin käyttöä. Kirjallisen materiaalin käytön tulisi olla helppoa ja nopeaa, jotta sitä käytettäisiin, koska tiedetään, että kirjallinen materiaali toimii nopeana tietolähteenä (Staykova ym. 2013). Näin ollen, jatkossa kirjallisen materiaalin helppoon saatavuuteen ja erilaisten käyttöversioiden kehittämiseen tulee kiinnittää huomiota.

Itsenäisesti käytettävän materiaalin on todettu olevan hyödyllistä niin kokemattomille kuin kokeneillekin opiskelijaohjaajille (Riley-Doucet 2008). Kuitenkin kirjallisen materiaalin käyttöä estävänä tekijänä pidettiin sitä, että materiaalia

ei koettu tarpeelliseksi, koska ohjaus oli jo niin tuttua, ettei erillisiä ohjauksen apuvälineitä tarvittu. Toisaalta on mahdollista, että ohjaustyön apuvälineitä ja itseohjautuvuutta oman ohjausosamisen kehittämiseen ei ole Suomessa vielä omaksuttu osaksi opiskelijaohjauskulttuuria.

Kirjallista materiaalia tuottaessa tuleekin huomioida se, että suurimmalla osalla opiskelijaohjaajina toimivista ei ole pedagogista koulutusta, vaan ammattitaidon ydinalue on kliinisessä hoitotyössä. Tässä tutkimuksessa hyvän kirjallisen materiaalin tunnusmerkkeinä olivat käytännönläheisyys, helppolukuisuus ja se, että kirjallinen materiaali sisältää teoreettista tietoa harkitusti sekä käytäntöön soveltaen, kuten myös Chang ja kumppanit (2015) tutkimuksessaan toteavat. Kirjallista materiaalia tuottaessa tämä voi olla haaste, sillä sisällön on mahdotonta vastata täydellisesti kaikkien terveysalan ammattiryhmien tai erityyppisten yksiköiden tarpeisiin. Sen sijaan hyvässä kirjallisessa materiaalissa tulisi pyrkiä opiskelijaohjaukseen liittyvien yleisten asioiden käsittelyyn käytännönläheisellä tavalla.

Tulosten luotettavuus ja eettisyys

Tämän tutkimuksen kokonaisvastausprosenttia (55%) voidaan pitää hyvänä sähköisessä kyselytutkimuksessa (Polit & Beck 2018). Toisaalta vastaamatta jätti 167 opiskelijaohjausta toteuttavaa yksikköä, joten on mahdollista, ettei kirjallista materiaalia ole näissä yksiköissä otettu lainkaan käyttöön. On siis mahdollista, että tutkimukseen osallistuivat opiskelijamyönteisimmät yksiköt, joka puolestaan saattoi vaikuttaa myönteisesti tutkimustuloksiin. Lisäksi tutkimuksen luotettavuuteen on saattanut vaikuttaa kohderyhmän valinta (Grove ym. 2013). Tässä tutkimuksessa osastonhoitajat tai opiskelijavastaavat vastasivat yksikkönsä puolesta, jolloin opiskelijaohjaajat jäivät kokonaan tutkimuksen ulkopuolelle. Tulevaisuudessa kysely tulisi toistaa siten, että myös opiskelijaohjaajat sisällytetään kohderyhmään, jolloin kirjallisen materiaalin ensisijaisen käyttäjien näkökulma tulisi paremmin huomioituksi. Lisäksi kysely olisi tarpeen toistaa hyödyntämällä samaa kyselylomaketta, jotta saataisiin tietoa siitä, onko opiskelijaohjaajille suunnatun

kirjallisen materiaalin käyttö yleistynyt viime vuosina.

Tutkimuksen aineisto kerättiin tätä tutkimusta varten kehitetyllä sähköisellä kyselylomakkeella, jonka luotettavuutta pyrittiin parantamaan esitestaamalla kyselylomake ennen aineiston keräämistä (Grove ym. 2013). Luotettavuutta voi kuitenkin heikentää se, että aineistonkeruussa käytetty kyselylomake muodostettiin tutkimusorganisaatiossa käytössä olevan kirjallisen materiaalin pohjalta (Bannigan & Watson 2009). Toisaalta kyselylomakkeen kehittämisessä hyödynnettiin myös kirjallisuuskatsausta, jonka avulla vahvistettiin kyselylomakkeen sisältövaliditeettia.

Tutkimuksen määrällinen aineisto mahdollisti vain kategorisille muuttujille tehtävät kuvailevat tilastolliset analyysit, joten tältä osin mittauksen taso jäi matalaksi (Grove ym. 2013). Laadullisella aineistolla haluttiin täydentää määrällisen aineiston tuottamaa kuvausta ja näin monipuolistaa ymmärrystä tutkittavasta ilmiöstä. Tässä tutkimuksessa laadullinen aineisto analysoitiin sisällön analyysillä aineistolähtöisesti, koska aiempaa teoreettista ymmärrystä aiheesta ei ollut. Sisällön analyysissä aineistosta nousevat havainnot pyrittiin raportimaan totuudenmukaisesti ja analyysin etenemisestä keskusteltiin tutkimusryhmässä. (Graneheim & Lundman 2004.)

Tutkimuksen tulokset eivät varauksetta ole yleistettävissä kansallisesti eivätkä kansainvälisesti (Polit & Beck 2018). Tulosten yleistettävyyteen kansallisella tasolla vaikuttaa se, että tutkimus toteutettiin vain yhdessä yliopistosairaalassa. Tulokset tuottavat kuitenkin suuntaa-antavaa tietoa kirjallisen materiaalin merkityksestä opiskelijahoituksen tukena terveysalan klinisissä oppimisympäristöissä. Tutkimuksen yleistettävyyteen kansainvälisesti vaikuttavat maiden erilaiset opiskelijahoitokäytänteet sekä opiskelijahoitajilta vaadittavan ohjauskoulutuksen määrä ja pakollisuus (NMC 2008, Hilli & Melender 2015b). Kirjallisen materiaalin sisällön ja käyttöaktiivisuuden osalta tulokset ovat silti yhteneväisiä aikaisempien kansainvälisten tutkimusten kanssa (Luhanga ym. 2010, Broadbent ym. 2014, Chang ym. 2015).

Tutkimuksen eettisyys huomioitiin noudattamalla rehellisyyttä, huolellisuutta ja tarkkuutta tutkimuksen kai-

kissa vaiheissa. Tutkimusaihe oli perusteltu muun muassa siitä syystä, että terveysalan kansallista koulutustutkimusta tehdään verrattain vähän (Vierula ym. 2016). Tulosten perusteella on myös mahdollista kehittää kirjallista materiaalia, jota voidaan pitää kustannustehokkaana menetelmänä opiskelijahoitajien ohjausosaamisen vahvistamisessa. Näin ollen tutkimuksella on myös yhteiskunnallista relevanssia. Tutkimukselle ei ollut Tutkimuseettisen neuvottelukunnan (2009) kriteereiden mukaisesti tarvetta hakea eettistä ennakoarviota, mutta tutkimukselle haettiin ja saatiin tutkimuslupa tutkimusorganisaation käytänteiden mukaisesti.

Tutkimukseen osallistuneet saivat sähköpostitse tutkimustiedotteen, jossa kerrottiin tutkimuksen tarkoitus, tavoite ja painotettiin tutkimukseen osallistumisen vapaaehtoisuutta. Tiedotteessa kerrottiin lisäksi mahdollisuudesta keskeyttää tutkimukseen osallistuminen syytä ilmoittamatta ja ettei vastaajia pystytty tunnistamaan tutkimustuloksista. Tässä tutkimuksessa kyselylomakkeeseen vastaaminen katsottiin tietoiseksi suostumukseksi osallistua tutkimukseen. (Grove ym. 2013.) Lisäksi tutkimuksessa noudatettiin hyvää tieteellistä käytäntöä viitatessa aikaisempiin julkaisuihin (Tutkimuseettinen neuvottelukunta 2012).

PÄÄTELMÄT

Opiskeli- ja ohjaajien tueksi tarkoitettua kirjallisen materiaalin käyttäminen ei ole arkipäivää terveysalan klinisissä oppimisympäristöissä, vaikka kirjallista materiaalia pidetään tärkeänä apuvälineenä esimerkiksi opiskelijahoituksen ongelmatilanteissa. Tutkimusnäyttöä sisältävän kirjallisen materiaalin aktiivinen hyödyntäminen osana opiskelijahoitajien ja sen kehittämistä tulisi sisältyä terveysalan klinisten oppimisympäristöjen laatuvaatimuksiin.

Kehitettäessä kirjallista materiaalia tulee ottaa huomioon, että materiaalin on palveltava mahdollisimman hyvin kiireisissä yksiköissä toimivia opiskelijahoitajia ja sen tulee olla helposti sekä nopeasti saatavilla. Lisäksi on tarpeen kehittää kirjallisen materiaalin erilaisia versioita, kuten virtuaaliset käsikirjat. Kirjallisen materiaalin tunnettavuutta on myös edistettävä esimerkiksi opiskelijahoitajakoulutusten yhteydessä, jotta

ohjaajat tulevat tietoisiksi sen käyttömahdollisuuksista sekä hyödyistä oman ohjausosaamisen kehittämisen apuvälineenä ajasta ja paikasta riippumatta.

Jatkossa on tarpeen tutkia miten kirjallinen materiaali edistää opiskelijahoitajien ohjausosaamista. Toisaalta myös sitä, miten kirjallisen materiaalin hyödyntäminen on yhteydessä oppimisympäristön laatuun ja opiskelijoiden oppimistuloksiin.

LÄHTEET

- Andrews CE, Ford K. 2013. Clinical facilitator learning and development needs: exploring the why, what and how. *Nurse Education in Practice* 13(5), 413–417.
- Bannigan K, Watson R. 2009. Reliability and validity in a nutshell. *Journal of Clinical Nursing* 18(23), 3237–3243.
- Broadbent M, Moxham L, Sander T, Walker S, Dwyer T. 2014. Supporting bachelor of nursing students within the clinical environment: perspectives of preceptors. *Nurse Education in Practice* 14(4), 403–409.
- Chang C-C, Lin L-M, Chen I-H, Kang C-M, Chang W-Y. 2015. Perceptions and experiences of nurse preceptors regarding their training courses: a mixed method study. *Nurse Education Today* 35(1), 220–226.
- Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi 2013/55/EU, annettu 20 päivänä marraskuuta 2013, ammattipätevyyden tunnustamisesta annetun direktiivin 2005/36/EY ja hallinnollisesta yhteistyöstä sisämarkkinoiden tietojenvaihtojärjestelmässä annetun asetuksen (EU) N:o 1024/2012 (IMI-asetus) muuttamisesta.
- Fulvio B, Stichler JF, Gallo A-M. 2015. Teaching future nurses in the clinical setting: the clinical nurses' perspective. *The Journal of Nursing Administration* 45(1), 21–27.
- Fujino-Oyama Y, Maeda R, Maru M, Inoue T. 2016. Validating the Japanese self-directed learning readiness scale for nursing education. *Journal of Nursing Education* 55(2), 65–71.
- Graneheim UH, Lindgren B-M, Lundman B. 2017. Methodological challenges in qualitative content analysis: a discussion paper. *Nurse Education Today* 56 (September 2017), 29–34.
- Graneheim UH, Lundman B. 2004. Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. *Nurse Education Today* 24(2), 105–112.
- Grove S, Burns N, Gray J. 2013. *The practice of nursing research. Appraisal, synthesis and generation of evidence*. Seventh edition. Elsevier. St-Louis, Missouri.
- Heinonen N. 2003. Terveystieteen koulutuksen työssäoppiminen ja ohjattu harjoittelu. Suositus sosiaali- ja terveydenhuollon toimintayksiköille. Sosiaali- ja terveysministeriön monisteita 2003:22.

- Henderson A, Eaton E. 2013. Assisting nurses to facilitate student and new graduate learning in practice settings: what support do nurses at the bedside need? *Nurse Education in Practice* 13(3), 197–201
- Hilli Y, Melender H-L. 2015a. Developing preceptorship through action research: part 1. *Scandinavian Journal of Caring Science* 29(3), 478–485.
- Hilli Y, Melender H-L. 2015b. Developing preceptorship through action research: part 2. *Scandinavian Journal of Caring Science* 29(3), 478–485.
- Immonen K, Oikarainen A, Tomietto M, Kääriäinen M, Tuomikoski A-M, Kaucic BM, Filej B, Riklikiene O, Vizcaya-Moreno MF, Perez-Canaveras RM, Raeva P, Mikkonen K. 2019. Assessment of nursing students' competence in clinical practice: a systematic review of reviews. *International Journal of Nursing Studies* 100 (December 2019), 103414.
- Jokelainen M, Jamookeeah D, Tossavainen K, Turunen H. 2011. Building organizational capacity for effective mentorship of pre-registration nursing students during placement learning: Finnish and British mentors' conceptions. *International Journal of Nursing Practice* 17(5), 509–517.
- Jokelainen M, Jamookeeah D, Tossavainen K, Turunen H. 2013a. Finnish and British mentors' conceptions of facilitating nursing students' placement learning and professional development. *Nurse Education in Practice* 13(1), 61–67.
- Jokelainen M, Tossavainen K, Jamookeeah D, Turunen H. 2013b. Seamless and committed collaboration as an essential factor in effective mentorship for nursing students: conceptions of Finnish and British mentors. *Nurse Education Today* 33(5), 437–443.
- Kamolo E, Vernon R, Toffoli L. 2017. A critical review of preceptor development for nurses working with undergraduate nursing students. *International Journal of Caring Sciences* 10(2), 1089–1100.
- Kälkälä M, Ruotsalainen H, Sivonen P, Tuomikoski A-M, Vehkaperä A, Kääriäinen M. 2016. Opiskelijahoitajuskäytännöt, -resurssit ja ohjaajat terveysalalla: opiskelijahoitajien näkökulma. *Hoitotiede* 28(3), 229–242.
- Laki ammatillisesta koulutuksesta 531/2017.
- Luhanga FL, Dickieson P, Mossey SD. 2010. Preceptor preparation: an investment in the future generation of nurses. *International Journal of Nursing Education Scholarship* 7(1), 1–18.
- McClure E, Black L. 2013. The role of the clinical preceptor: an integrative literature review. *Journal of Nursing Education* 52(6), 335–341.
- NMC- Nursing and Midwifery Council. 2008. Standards to support learning and assessment in practice. <https://www.nmc.org.uk/globalassets/sitedocuments/standards/nmc-standards-to-support-learning-assessment.pdf> [luettu 26.11.2019]
- Opiskelijahoitajuksen laatusuosituks. 2017. Valtakunnallinen opiskelijahoitajuksen kehittämisverkosto (ValOpe). https://kho-kliiniset-hoitotyön-opettajat.webnode.fi/_files/200000088-4ad314bcde/Hoitoty%C3%B6n_Laatusuosituks.pdf [luettu 26.11.2019]
- Parahoo K. 2014. *Nursing Research. Principles, process and issues*. 3th edition. Palgrave Macmillan, London.
- Polit DF, Beck CT. 2018. *Essentials of nursing research: appraising evidence for nursing practice*. Ninth edition. Wolters Kluwer, Philadelphia.
- Riley-Doucet C. 2008. A self-directed learning tool for nurses who precept student nurses. *Journal for Nurses in Staff Development* 24(2), e7–14.
- Saarikoski M, Warne T, Kaila P, Leino-Kilpi H. 2009. The role of the nurse teacher in clinical practice: an empirical study of Finnish student nurse experiences. *Nurse Education Today* 29(6), 595–600.
- Sinclair PM, Kable A, Levett-Jones T, Booth D. 2016. The effectiveness of internet-based e-learning on clinician behavior and patient outcomes: a systematic review. *International Journal of Nursing Studies* 57(May 2016), 70–81.
- Staykova M, Huson C, Pennington D. 2013. Empowering nursing preceptors to mentoring undergraduate senior students in acute care settings. *Journal of Professional Nursing* 29(5), e32–36.
- Tuomikoski A-M. 2019. Sairaanhoidajien opiskelijahoitajausosaaminen ja ohjaajakoulutuksen vaikutus osaamiseen. *Acta Universitatis Ouluensis D Medica* 1519. Akateeminen väitöskirja.
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2009. Humanistisen, yhteiskuntatieteellisen ja käyttäytymistieteellisen tutkimuksen eettiset periaatteet ja ehdotus eettisen ennakkoarvioinnin järjestämiseksi. <https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/eettisetperiaatteet.pdf> [luettu 26.11.2019]
- Tutkimuseettinen neuvottelukunta. 2012. Hyvä tieteellinen käytäntö ja sen loukkausepäilyjen käsitteleminen Suomessa. https://www.tenk.fi/sites/tenk.fi/files/HTK_ohje_2012.pdf [luettu 26.11.2019]
- Vaismoraldini M, Turunen H, Bondas T. 2013. Content analysis and thematic analysis: implications for conducting a qualitative descriptive study. *Nursing and Health Sciences* 15(3), 398–405.
- Vierula J, Stolt M, Salminen L, Leino-Kilpi H, Tuomi J. 2016. Nursing education research in Finland: a review of doctoral dissertations. *Nurse Education Today* 37(February 2016), 145–154.